ΕΤΟΣ Α΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 19 Νοεμβρίου 1911 ΑΡΙΘ. 47

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΑΚΗι ΕΝΝΑΤΗι

ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

(ΙΒ΄. 16—21)

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; Καὶ εἶπε· Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω· καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου, καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός· Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν. Ταῦτα λέγων ἐφώνει· Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

Νὰ εἶνε ἀνήσυχος ὁ πτωχὸς ἄνθρωπος, νὰ συλλογίζεται νύκτα καὶ ἡμέραν πῶς θὰ ἠμπορέσῃ νὰ διατηρήσῃ τὴν οἰκογένειάν του, νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς καθημερινάς του ἀνάγκας, καὶ ἐκ τοῦ συλλογισμοῦ αὐτοῦ νὰ μένῃ ἄϋπνος, εἶνε καὶ φυσικὸν καὶ σύνηθες πρᾶγμα. Νὰ εἶνε ὅμως πλούσιος καὶ νὰ εὐτυχήσουν μάλιστα τὰ ὑποστατικά του εἰς βαθμὸν ἀπίστευτον, καὶ νὰ πάσχῃ ὅ,τι πάσχει καὶ ὁ πτωχὸς καὶ κάτι τι μάλιστα

περισσότερον εἶνε παράδοξον καὶ ἀσύνηθες! Τί νὰ κάμω λέγει ὁ πτωχός, ὁποῦ δὲν ἔχω τί νὰ κάμω τὴν οἰκογένειάν μου! Τί νὰ κάμω λέγει καὶ ὁ πλούσιος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου «ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ τοὺς καρπούς μου συνάξω»! Διαλογίζεται καὶ ὁ πτωχός, διαλογίζεται καὶ ὁ πλούσιος! Στενοχωρεῖται ὁ πτωχός, στενοχωρεῖται καὶ ὁ πλούσιος! Ἀλλὰ τὸ αἴτιον τῆς στενοχωρίας τοῦ ἑνὸς εἶνε πολὺ διαφορετικὸν ἀπὸ τὸ αἴτιον τῆς στενοχωρίας τοῦ ἄλλου. Τοῦ ἑνὸς αἰτία εἶνε ἡ στέρησις τῶν ἐφοδίων τῆς ζωῆς, τοῦ ἄλλου αἰτία εἶνε ἡ ἀφθονία τῶν εἰσοδημάτων. Ἡ πτωχεία τοῦ ἑνός, ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ πλεονεξία τοῦ ἄλλου! Ἐπὶ τέλους ἡ μὲν ἀπορία τοῦ πτωχοῦ μένει ἄλυτος. Ἡ δὲ ἀπορία τοῦ πλουσίου λύεται. Μετὰ πολλὴν σκέψιν, μετὰ πολλοὺς συνδυασμούς, τοὺς ὁποίους ἔκαμεν ὁ πλούσιος, «τοῦτο -λέγει- ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ ὅλα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου: ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου».

Ἀλλὰ οὕτω σκεπτόμενος ὁ πλούσιος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, σκέπτεται ἀλόγως, σκέπτεται ἀνοήτως καὶ ἀποφασίζει ἀκόμη ἀνοητότερα! Σκέπτεται ἀνοήτως, διότι ἔχει τὴν ἐγωϊστικὴν ἰδέαν ὅτι ὁ Θεὸς ἔστειλε τὴν εὐλογίαν του καὶ εὐφόρησαν τὰ χωράφια καὶ τὰ δένδρα πρὸς χάριν του, δι᾽ ἀποκλειστικήν του χρῆσιν, ἢ μᾶλλον κατάχρησιν, διὰ νὰ τρώγῃ πλουσιοπαρόχως, διὰ νὰ πίνῃ ἀφθόνως, διὰ νὰ μὴ ἐργάζεται, διὰ νὰ ἀναπαύεται καὶ νὰ καλοπερνᾷ αὐτός, καὶ ἂς στεροῦνται ἄλλοι, καὶ ἂς ἀποθνήσκουν ἄλλοι ἀπὸ τὴν πεῖναν, καὶ ἂς ἐργάζωνται ἄλλοι νύκτα καὶ ἡμέραν, χωρὶς νὰ κατορθώνουν νὰ κερδίζουν τὰ πρὸς συντήρησίν των. Ἀποφασίζει ἀκόμη ἀνοητότερα, διότι ἐπιφορτίζει τὸν ἀρκετὰ βεβαρημένον νοῦν του ὑπὸ τῆς πλεονεξίας, μὲ νέας ἀσχολίας, μὲ τὸ κατεδάφισμα τῶν ἀποθηκῶν του καὶ μὲ τὴν οἰκοδομὴν ἄλλων μεγαλειτέρων καὶ εὐρυχωροτέρων, διότι λογαριάζει, ὡς νὰ ἦτο ζωῆς καὶ θανάτου κύριος, ὅτι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του εἶνε μακράν, πολὺ μακρὰν ἀκόμη, ὅτι θὰ ζήσῃ ἔτη πολλά, τὰ ὁποῖα σκέπτεται πῶς νὰ ζήσῃ ὅσον τὸ δυνατὸν εὐχαριστότερα, μὲ περισσοτέρας ἀπολαύσεις. Σκέπτεται ὡς ἀληθὲς κτῆνος, διότι λησμονεῖ ὅτι εἶνε προωρισμένος δι᾽ ἄλλην ζωὴν αἰώνιον, ὅτι ἔχει ψυχὴν ἀθάνατον, διὰ τὴν ζωὴν τῆς ὁποίας τὰ εἰσοδήματά του δὲν θὰ χρησιμεύσουν οὐδόλως, καὶ προσηλόνει ὁλόκληρον τὴν προσοχήν του εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν ἡδονικὴν ἀργίαν καὶ ἀνάπαυσιν. Καὶ διὰ αὐτὰς τὰς παραλόγους καὶ ἀνοήτους σκέψεις του τὸν ὀνομάζει ὁ Θεὸς ἄφρονα. Ἄφρον -λέγει εἰς αὐτὸν- Ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται;» Αὐτὴν τὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν σκέπτεσαι τοιαύτας ἀνοήτους σκέψεις, κατὰ τὴν ὁποίαν λαμβάνεις τοιαύτας μωρὰς ἀποφάσεις, αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἀφίνεις τὸν κόσμον τὸν πρόσκαιρον καὶ μεταβαίνεις εἰς τὸν αἰώνιον, αὐτὴν τὴν στιγμὴν κλείουν διὰ παντὸς αἱ ἡμέραι τοῦ ἐπιγείου βίου σου καὶ ἀνοίγ-

ἡ θύρα τῆς ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς ζωῆς, αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἀποθαίνεις. Εἰς ποῖον θὰ ἀφήσῃς τὰ πολλά σου κτήματα, τὰ ἄφθονά σου εἰσοδήματα; Τί θὰ γείνουν αἱ ἀϋπνίαι σου, τί θὰ γείνουν οἱ κόποι σου, ποῖος θὰ κληρονομήσῃ τὰ ἀμέτρητα πλούτη σου; Εἰς τὸν τάφον θὰ καταβιβασθῇ τὸ σῶμά σου, χωρὶς νὰ φέρῃ μαζί του οὔτε κτήματα, οὔτε χρήματα, παρὰ μόνον τὸ σάβανον, μὲ τὸ ὁποῖον θὰ τὸ περιτυλίξουν. Εἰς τὸν οὐρανὸν θὰ ἀναβιβασθῇ ἡ ψυχή σου, χωρὶς νὰ ἔχῃ συνοδοὺς τὴν εὐσπλαγχνίαν πρὸς τοὺς πάσχοντας, τὴν ἐλεημοσύνην πρὸς τοὺς πτωχούς, τὴν συνδρομὴν πρὸς τοὺς ἀπόρους, παρὰ μόνον τὸν ἐπάρατον ἐγωϊσμόν σου, τὴν θεομίσητον πλεονεξίαν σου, τὴν κτηνώδη προσήλωσίν σου εἰς τὴν ὕλην, αἱ ὁποῖαι τὴν κατέπνιγον ἐν τῇ ἐπιγείῳ ζωῇ σου! Ποῖα τὰ ἐφόδιά σου διὰ τὸ αἰώνιον ταξεῖδι; Ποία ἡ προετοιμασία σου διὰ τὴν ἀτελεύτητον ζωήν; Τὰ πλούτη σου θὰ κληρονομήσουν ἄλλοι. Τὰ ὑποστατικά σου δὲν θὰ σὲ παρακολουθήσουν! Οἱ κόποι σου καὶ οἱ ἀγῶνές σου θὰ ὑπάγουν μάταιοι. «Ἃ δὲ ἡτοίμασας τίνι ἔσται;»

«Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν». Τοιαύτην ἄλογον ζωὴν ζῶσι καὶ τοιοῦτον οἰκτρὸν καὶ ἐλεεινὸν τέλος ἔχουν ὅσοι εἶνε προσηλωμένοι μόνον εἰς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἐπιγείου πλούτου, ὅσοι δὲν σκέπτονται εἰ μὴ πῶς νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς κτηνώδεις ὀρέξεις των, ὅσοι δὲν θησαυρίζουν τὸν ἀνεκτίμητον πλοῦτον τῶν ἀρετῶν, ὅσοι δὲν αἰσθάνονται καὶ δὲν δεικνύουν διὰ τῶν ἔργων των ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀδελφούς των, ὅσοι λησμονοῦν τελείως τὴν πνευματικὴν καὶ ἄϋλον ψυχήν των καὶ φροντίζουν μόνον διὰ τὸ φθαρτὸν σῶμά των! Ζῶσι ζωὴν πλήρη ἀσχολιῶν καὶ μεριμνῶν, αἱ ὁποῖαι δὲν τοὺς ἀφίνουν οὔτε τὰς θεμιτὰς ἀπολαύσεις τοῦ ἐπιγείου βίου ν' ἀπολαύσουν. Ἀναχωροῦσιν ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον γυμνοὶ ἀπὸ πᾶσαν ἀρετὴν καὶ φορτωμένοι ἀπὸ πᾶσαν κακίαν. Παρουσιάζονται ἐνώπιον τοῦ Ὑπερτάτου Κριτοῦ βεβαρημένοι ἀπὸ πᾶσαν ἁμαρτίαν. Χάνουν ἑπομένως καὶ τὴν ἐπίγειον καὶ τὴν ἐπουράνιον εὐτυχίαν.

Ἀπέναντι τοιαύτης πορείας, τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ «ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ», καὶ ἡ ὁποία φέρει τοιαῦτα ἀποτελέσματα, ποίαν πορείαν πρέπει ν' ἀκολουθήσωμεν ἡμεῖς, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὸν κατὰ Θεὸν πλοῦτον καὶ ἀποφύγωμεν τοιοῦτον οἰκτρὸν τέλος; Νὰ σχηματίσωμεν κατὰ πρῶτον, νὰ μορφώσωμεν ἐν ἑαυτοῖς, τὴν ἀληθῆ σημασίαν τοῦ πλούτου τοῦ ἐπιγείου· νὰ θεωρῶμεν αὐτὸν ὡς δῶρον τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον μᾶς δίδει πρὸς ὠφέλειαν ἡμῶν καὶ τοῦ πλησίον μας· νὰ μὴ λησμονῶμεν ποτὲ ὅτι εἴμεθα προσωρινοὶ διαχειρισταὶ καὶ οἰκονόμοι ὑπόλογοι καὶ ὑπεύθυνοι ἀπέναντι τοῦ πραγματικοῦ κυρίου τοῦ πλούτου, τοῦ ἁγίου Θεοῦ· ν' ἀπολαμβάνωμεν τὰ ὑλικὰ ἀγαθὰ τοῦ πλούτου, ἀλλὰ νὰ ἐπιδιώκωμεν καὶ τὰ πνευματικὰ ἀγαθά του, ὁποῖα εἶνε ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ εὐποιΐα, ἡ συνδρομὴ εἰς τοὺς πάσχοντας. Νὰ μὴ ὑπερηφανευώμεθα δεύτερον διὰ τὸν ὑλικὸν πλοῦτον καὶ νὰ μὴ ἐπιρρίπτωμεν εἰς αὐτὸν τὴν

πᾶσαν ἐλπίδα μας, διότι εἶνε ἄστατος, ὅπως εἶναι ὅλα τὰ ἐπίγεια ἀγαθά. «Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ Θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς» (Α'. Τιμ. ϛ'. 17—19). Νὰ μὴ ἀποφεύγωμεν τρίτον ν' ἀποκτήσωμεν πλοῦτον διὰ τῆς ἐντίμου ἐργασίας, διότι τοιαύτην ἀπαγόρευσιν δὲν θέτει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἀλλὰ νὰ ἐργαζώμεθα πρὸς αὔξησιν τῆς περιουσίας μας, διὰ νὰ ἔχωμεν περισσότερα τὰ μέσα τῆς ἀγαθοεργίας· ἀλλὰ πρέπει νὰ εἴμεθα πολὺ προσεκτικοί, νὰ μὴ κυριευθῶμεν ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν, ἡ ὁποία κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἀποστόλου «μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ἡμῖν» (Ἐφ. Ε'. 3), ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν, ἡ ὁποία εἶνε ῥίζα πάντων τῶν κακῶν (Α'. Τιμ. ϛ'. 10). Νὰ κυριευώμεθα τέλος, νὰ αἰχμαλωτιζώμεθα ἀπὸ τὴν εὐγγελικὴν ἀγάπην, ἡ ὁποία θὰ μᾶς παρακινῇ εἰς ἐλεημοσύνην, εἰς ἀγαθοεργίας, ἡ ὁποία θὰ μᾶς ὁδηγῇ εἰς τὴν λογικὴν καὶ πρέπουσαν χρῆσιν τοῦ πλούτου, καὶ τοιουτοτρόπως εἰς Θεὸν πλουτοῦντες θὰ δειχθῶμεν φρόνιμοι οἰκονόμοι τῶν θείων δώρων, καὶ θὰ κηρυχθῶμεν ὑπὸ τοῦ ἐπουρανίου Βασιλέως πιστοὶ καὶ ἀγαθοὶ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου θὰ εἰσέλθωμεν.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΠΕΜΠΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

Β'.

«*Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου*».

Εἴδομεν τὰ δύο πρῶτα νοήματα τῆς Πέμπτης τοῦ Θεοῦ ἐντολῆς, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἀγαπῶμεν καὶ σεβώμεθα τοὺς ἰδίους ἡμῶν γονεῖς. Σήμερον ἂς ἀναπτύξωμεν τὸ τρίτον νόημα, ὅτι ὀφείλομεν δηλονότι οὐ μόνον νὰ ἀγαπῶμεν καὶ σεβώμεθα τοὺς γονεῖς, ἀλλὰ καὶ νὰ ***ὑπακούωμεν αὐτοῖς***.

Ὅτι τὰ τέκνα ὀφείλουσι νὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς γονεῖς αὐτῶν, τοῦτο εἶναι εὔκολον νὰ κατανοήσῃ ἕκαστος. Τί εἶναι οἱ γονεῖς; Εἴπομεν ἤδη, ὅτι οἱ γονεῖς εἶναι οἱ χορηγήσαντες ἡμῖν μετὰ τὸν Θεὸν τὴν ὕπαρξιν, τὴν ζωήν. Εἶναι αἱ εἰκόνες τοῦ Θεοῦ, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Θεοῦ, θεοὶ

ὁρατοί, θεοὶ ἐπίγειοι. Λοιπὸν ὀφείλομεν νὰ **ὑπακούωμεν** αὐτοῖς, ὅπως ὑπακούομεν καὶ εἰς τὸν Θεόν. Ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως εἶναι ὁ Θεός, οἱ γονεῖς εἶναι ἡ δευτέρα. Ὀφείλομεν λοιπὸν νὰ ὑπακούωμεν πρῶτον εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἶτα εἰς τοὺς γονεῖς ἡμῶν. Τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην ἐπιβάλλει ἡμῖν αὐτὸς ὁ φυσικὸς νόμος.

Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ φυσικοῦ νόμου ἐπιβάλλει ἡμῖν τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην καὶ ὁ γραπτὸς τοῦ Θεοῦ Νόμος. Ἐν τῷ Δευτερονομίῳ ἀναγινώσκομεν: «*Ἐὰν δέ τινι ᾖ υἱὸς ἀπειθὴς καὶ ἐρεθιστὴς οὐχ' ὑπακούων φωνὴν » πατρὸς αὐτοῦ καὶ φωνὴν μητρός, καὶ παιδεύωσιν αὐτόν, καὶ μὴ εἰσα- » κούῃ αὐτῶν, καὶ συλλαβόντες αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, » καὶ ἐξάξουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γερουσίαν τῆς πόλεως αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὴν » πύλην τοῦ τόπου, καὶ ἐροῦσι τοῖς ἀνδράσι τῆς πόλεως αὐτῶν, ὁ υἱὸς » οὗτος ἡμῶν ἀπειθεῖ καὶ ἐρεθίζει οὐχ ὑπακούει τῆς φωνῆς ἡμῶν... » Καὶ λιθοβολήσουσιν αὐτὸν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐν λίθοις καὶ ἀποθα- » νεῖται. Καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. Καὶ οἱ ἐπίλοιποι » ἀκούσαντες φοβηθήσονται*». Τὴν ὑπακοὴν εἰς τοὺς γονεῖς συνιστᾷ καὶ ἐντέλλεται καὶ ὁ σοφὸς Σολομών· «*Ἄκουε, υἱέ, σοφίαν πατρός σου καὶ » μὴ ἀπώσῃ θεσμοὺς μητρός σου.*» Αὐτὰ ταῦτα συμβουλεύει καὶ ὁ σοφὸς Σειράχ· «*Ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον τιμήσει τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα » αὐτοῦ, καὶ ὡς δεσπόταις δουλεύσει ἐν τοῖς γεννήσασιν αὐτόν.*» Ὁ δὲ μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος ὁ οὐρανοβάμων Παῦλος πρὸς μὲν τοὺς Κολοσσαεῖς ἐπιστέλλων ἐντέλλεται· «*Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι » κατὰ πάντα, τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.*» Πρὸς δὲ Ἐφεσίους· «*Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γάρ » ἐστι δίκαιον*».

Λοιπὸν καὶ ὁ φυσικὸς Νόμος καὶ ὁ γραπτὸς Νόμος τοῦ Θεοῦ ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς ἰδίους ἡμῶν γονεῖς. Ἀλλ' ἤδη γεννῶνται ζητήματά τινα τὰ ὁποῖα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιλύσωμεν. Τὰ ζητήματα ταῦτα εἶναι τὰ ἑπόμενα: Πρῶτον, μὲ ποῖον τρόπον ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν· δεύτερον, ἐπὶ πόσον χρόνον ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν· τρίτον, ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς γονεῖς, ὅταν οὗτοι δίδωσι τὰς ἑαυτῶν διαταγὰς μὲ τρόπον σκαιὸν καὶ βίαιον; τέταρτον, ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς γονεῖς, ὅταν οὗτοι παρακινῶσιν ἡμᾶς εἰς τὸ κακόν, εἰς πράξεις ἀντιστρατευομένας πρὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ; Ἄς ἐπιλύσωμεν ἓν ἕκαστον τῶν ζητημάτων τούτων μετὰ τῆς δυνατῆς συντομίας καὶ σαφηνείας.

Μὲ ποῖον τρόπον ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς γονεῖς; Εἰς τὸ εἰκοστὸν πρῶτον κεφάλαιον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου ἀναγινώσκομεν· «*Ἄνθρωπος εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε, τέκνον » ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, » οὐ θέλω· Ὕστερον δὲ μεταμεληθείς, ἀπῆλθε· καὶ προσελθὼν τῷ δευ- » τέρῳ εἶπεν ὡσαύτως· Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ἐγώ, Κύριε· καὶ οὐκ*

» *ἀπῆλθε*». Τὴν προφητικὴν ἔννοιαν τῆς παραβολῆς ταύτης ἃς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος καὶ ἃς λάβωμεν ὑπ᾽ ὄψει μόνον τὸ γράμμα αὐτῆς. Ἐκ τῶν δύο τέκνων τὸ πρῶτον ἠρνήθη νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν πατέρα του, ἀλλ᾽ ὕστερον μεταμεληθὲν ὑπήκουσε. Τὸ δεύτερον μετὰ προθυμίας ὑπήκουσεν, ἀλλὰ δὲν μετέβη εἰς τὸν ἀμπελῶνα πρὸς ἐργασίαν συμφώνως τῇ ὑποσχέσει, ἣν ἔδωκε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ὑμεῖς, τέκνα, ἐπ᾽ οὐδενὶ λόγῳ νὰ μιμηθῆτέ ποτε τὴν διαγωγὴν τοῦ δευτέρου τούτου τέκνου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ πρῶτον τέκνον ὑμεῖς νὰ δεικνύητε ἑκάστοτε καλλιτέραν συμπεριφοράν. Μὴ μιμεῖσθε τὸ δεύτερον, διότι ἡ ὑπακοὴ τούτου ἦτο καθαρὰ ὑποκρισία, ἐπειδὴ δὲ τοὺς ὡραίους λόγους αὐτοῦ διέψευσεν ἡ κατόπιν συμπεριφορὰ αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἐγένετο ἄξιον μείζονος καταδίκης. Δεικνύετε δὲ συμπεριφορὰν καλλιτέραν ἀπὸ τὸ πρῶτον τέκνον. Εἶναι ἀληθές, ὅτι τοῦτο ὑπήκουσεν, ἀλλ᾽ ἡ ὑπακοή του ὑπῆρξε βραδεία, χωρὶς προθυμίαν, καὶ οὐχὶ ἄνευ γογγυσμῶν. Ἡ ὑπακοὴ ὑμῶν πάντοτε νὰ συνοδεύηται μὲ προθυμίαν, εὐχαρίστησιν καὶ μὲ χαράν. Τοιαῦτα τέκνα μὲ προθυμίαν ἀξιομίμητον ὑπακούοντα εἰς τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς ὑπάρχουσι πολλὰ σήμερον. Ἀλλὰ καὶ πόσα δὲν ὑπάρχουσι, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ὑπακούουσιν ἄνευ γογγυσμῶν καὶ μεμψιμοιριῶν; Πόσα δὲν ὑπάρχουσι τὰ ὁποῖα ὑπακούουσιν μόνον ὅταν ἐξαναγκασθῶσι πρὸς τοῦτο διὰ τῆς βίας; Ποῖος δὲν βλέπει καθ᾽ ἑκάστην δυστυχεῖς γονεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀναγκάζονται νὰ προβαίνωσιν εἰς ὑποχωρήσεις διὰ νὰ πείσωσι τὰ ἑαυτῶν τέκνα νὰ ὑπακούσωσιν, καὶ οἱ ὁποῖοι μόλις ἐπιτυγχάνουσι τοῦτο κατόπιν θερμῶν παρακλήσεων; Ὅταν ὅμως ἡ διαταγὴ τῶν γονέων ἀλλοιωθῇ μέχρι τοσούτου βαθμοῦ, ὥστε νὰ καταντήσῃ εἰς σημεῖον τοῦ νὰ διατάττωσι τὰ τέκνα καὶ γονεῖς νὰ ὑπακούωσι, τότε ἡ οἰκογένεια δὲν εἶναι πλέον ἀληθὴς οἰκογένεια, ἀλλὰ παρῳδία οἰκογενείας. Ἡ ὑπακοὴ ἡ ἐπιτυγχανομένη διὰ μέσου παρακλήσεων καὶ ἀλλεπαλλήλων ὑποχωρήσεων τῶν γονέων οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν. Εἰς τοὺς γονεῖς ἡμῶν ὀφείλομεν ἑκάστοτε νὰ ὑπακούωμεν ἀμελλητεί, ἀγογγύστως, μετὰ προθυμίας καὶ μετὰ χαρᾶς. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθὴς ὑπακοή.

Ἐπὶ πόσον χρόνον ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς γονεῖς ἡμῶν. Ἰδοὺ τὸ δεύτερον ζήτημα. Εἰς τοὺς γονεῖς ἡμῶν ὀφείλομεν ὑπακοὴν καθ᾽ ὅλην ἡμῶν τὴν ζωήν, ἀλλὰ πρὸ πάντων κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν ἡμῶν, διότι ἡ ἡλικία αὕτη εἶναι ὅλη ὁρμή, εἶναι ἡλικία, ἡ ὁποία δὲν ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ διακρίνῃ τὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, ποῖον τὸ ὠφέλιμον καὶ ποῖον τὸ ἐπιζήμιον, ποῖον συμφέρει καὶ ποῖον εἶναι ἀσύμφορον, ποῖον τὸ σωτήριον καὶ ποῖον τὸ κατακρημνίζον ἡμᾶς εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας. Κατὰ τὴν ἡλικίαν λοιπὸν ταύτην, ἡ ὁποία παραφέρεται ὑπὸ ὁρμῶν ἀκαθέκτων, ὀφείλομεν ἀπόλυτον ὑπακοὴν εἰς τοὺς γονεῖς ἡμῶν. Κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην τὴν ἄωρον, τὴν ἄπειρον τῶν τοῦ κόσμου δυστυχημάτων ὀφείλομεν νὰ προχωρῶμεν χειραγωγούμενοι ὑπὸ τοῦ ὡρίμου τῆς ἡλικίας, τῆς συνέσεως καὶ τῆς πείρας τῶν ἰδίων ἡμῶν γονέων,

διότι, ἄλλως τε, αὐτοὶ ὑπέχουσι καὶ τὴν εὐθύνην τῶν ὑμετέρων πράξεων κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην. Λοιπὸν κατὰ τὴν νεανικὴν ἡμῶν ἡλικίαν ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν τυφλῶς εἰς τοὺς γονεῖς ἡμῶν. Ὅταν δὲ φθάσωμεν εἰς ἡλικίαν ὥριμον καὶ ἀποκτήσωμεν πεῖραν τινὰ τοῦ κόσμου, ὅταν ἐγκαταλίπωμεν τὸν πατρικὸν οἶκον, ὅπως τὸ νεογέννητον σμῆνος τῶν μελισσῶν τὴν κυψέλην, καὶ ἀναδειχθῶμεν καὶ ἡμεῖς οἰκογενειάρχαι καὶ ἀνεξάρτητοι, τότε παύουσι συνήθως οἱ γονεῖς νὰ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὰς ὑποθέσεις ἡμῶν, ἀλλ᾿ ἡμεῖς καὶ τότε ἀκόμη ὀφείλομεν νὰ συμβουλευώμεθα τοὺς γονεῖς ἡμῶν καὶ νὰ ὑπακούωμεν αὐτοῖς μετὰ προθυμίας. Ὀφείλομεν καὶ τότε ἀκόμη νὰ σεβώμεθα καὶ νὰ ἀγαπῶμεν αὐτούς, διότι ὁ πρὸς τοὺς γονεῖς σεβασμὸς καὶ ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πρέπει νὰ ἐκλείψωσι καὶ ἐξαφανισθῶσιν. Ὁ νόμος τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν γονέων εἶναι νόμος αἰώνιος καὶ ἀκατάλυτος. Οἱανδήποτε ἡλικίαν καὶ ἂν ἔχητε, εἶσθε ὑποχρεωμένοι νὰ ἀγαπᾶτε καὶ σέβησθε τοὺς γονεῖς ὑμῶν. Ὁ Ἰωσὴφ ἦτο τεσσαρακοντούτης καὶ ἀντιβασιλεὺς πάσης γῆς Αἰγύπτου, ὅταν ὁ Ἰακώβ, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, κατῆλθεν ἐκ γῆς Χαναάν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν. Ποία ὑπῆρξεν ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Ἰωσήφ, ὅταν ἔμαθεν, ὅτι ὁ πατήρ του ἔρχεται; Μόλις ἤκουσε τὴν εἴδησιν, ἀμέσως ἔζευξε τὰ ἅρματα αὐτοῦ, ἔτρεξεν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἡρώων, καὶ ἅμα εἶδε τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἔρριψεν ἑαυτὸν χαμαὶ καὶ ἔπειτα ἀμέσως ἐκρεμάσθη εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔκλαυσε «*κλαυθμῷ πίονι*». Ἐφ᾿ ὅσον δὲ χρόνον ἔζη ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἀείποτε ὁ Ἰωσὴφ ἤκουε μετ᾿ εὐλαβείας τῶν συμβουλῶν καὶ ἐξετέλει ἀμέσως καὶ ἄνευ ἀντιρρήσεων πᾶσαν αὐτοῦ διαταγήν. Λοιπόν, τέκνα μου, ἐφ᾿ ὅσον εἴμεθα παῖδες καὶ νεανίαι ἄπειροι τῶν τοῦ κόσμου, ὀφείλομεν τυφλὴν ὑπακοὴν εἰς τοὺς ἡμετέρους γονεῖς. Γενόμενοι δὲ ἄνδρες ἀνεξάρτητοι καὶ οἰκογενειάρχαι ὀφείλομεν νὰ ἀπονέμωμεν σεβασμὸν καὶ ἀγάπην ἀπεριόριστον εἰς τοὺς γονεῖς, ἀλλὰ καὶ ταυτοχρόνως νὰ ὑπακούωμεν αὐτοῖς, ὁσάκις ἤθελον συστήσει ἡμῖν τὰ ὠφέλιμα καὶ σωτήρια. Τὴν δὲ διαταγὴν τῶν γονέων νὰ ἐκτελῶμεν μετὰ χαρᾶς πάντοτε καὶ προθυμίας.

Ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὸ τρίτον ζήτημα. Ὀφείλωμεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς γονεῖς ἡμῶν, ὅταν οὗτοι τὰς ἑαυτῶν διαταγὰς δίδωσι μὲ τρόπον σκαιὸν καὶ βάναυσον; Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὑπάρχουσι πολλοὶ γονεῖς, οἱ ὁποῖοι τὰς ἑαυτῶν διαταγὰς ἐννοοῦσι νὰ δίδωσι πάντοτε μὲ τὴν ὀργὴν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, μὲ τὰς ὕβρεις καὶ τὰς βλασφημίας εἰς τὸ στόμα καὶ μὲ τὴν ῥάβδον ἀνὰ χεῖρας ἀπειλητικῶς ὑψωμένην. Οἱ τοιοῦτοι γονεῖς, δύναταί τις νὰ ἐρωτήσῃ, εἶναι ἐπίγειοι θεοί, πρὸς τοὺς ὁποίους ὀφείλει τις νὰ ὑπακούῃ καὶ ὑποτάσσηται; Ἡ βάναυσος αὕτη συμπεριφορὰ ἐνίων ἐκ τῶν γονέων δὲν εἶναι βεβαίως ἀξία ἐπαίνων, ἀλλὰ καὶ δὲν δύναται τὸ τοιοῦτον νὰ δικαιολογήσῃ τὴν παρακοὴν καὶ ἀπείθειαν τῶν τέκνων. Ἐὰν οἱ γονεῖς δὲν γνωρίζουσι μὲ ποῖον τρόπον ὀφείλουσι νὰ δίδωσι τὰς ἑαυτῶν διαταγάς, ἡμεῖς ὅμως ὀφείλομεν νὰ γνωρίζωμεν νὰ ὑπα-

κούωμεν. Ἂς ὀργίζηται, ἂς κραυγάζῃ, ἂς ἀναστατώνῃ τὰ πάντα, ἂς ἐξέρχηται τῶν ὁρίων τῆς λογικῆς καὶ τῆς εὐπρεπείας εἴτε ὁ πατήρ, εἴτε ἡ μήτηρ. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι παύουσι καὶ τοῦ νὰ ἦναι ἐν τοιαύταις παραφοραῖς ἱερὰ τὰ δικαιώματα τῶν γονέων. Ὁ πατὴρ εἶναι πάντοτε πατήρ, καὶ ἡ μήτηρ εἶναι πάντοτε μήτηρ, τὰ δὲ δικαιώματα αὐτῶν εἶναι πάντοτε ἱερὰ καὶ ἀπαραβίαστα. Δέον δὲ νὰ γινώσκῃ ἕκαστον τέκνον ὅτι ἡ ὑπακοὴ αὐτοῦ ἔχει μεγαλειτέραν ἀξίαν ὅταν ὑπακούῃ εἰς πατέρα ὀργίλον καὶ ἀπότομον, παρὰ ὅταν ὑπακούῃ εἰς πατέρα, ὅστις γινώσκει νὰ δίδῃ τὰς διαταγὰς καὶ παραγγελίας αὐτοῦ μὲ τρόπον ἤπιον καὶ εὐγενῆ.

Ἐὰν δὲ οἱ γονεῖς ἤθελον διατάξει ἡμᾶς νὰ πράξωμεν τὸ κακόν, ἐὰν ἤθελον παρακινήσει ἡμᾶς εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ἤτοι εἰς τὸ νὰ ψευδώμεθα, νὰ βλασφημῶμεν, νὰ ψευδορκῶμεν, νὰ κλέπτωμεν, νὰ φονεύωμεν καὶ ἐν γένει νὰ καταπατῶμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, τί ὀφείλομεν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην νὰ πράξωμεν; Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ὑπακούσωμεν; Οὐχί, μυριάκις οὐχί. Εἰς τοιαύτην περίστασιν ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς μόνον τὸν Θεόν. Ὅταν ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ σου ἤθελον σὲ ἐξαναγκάζει εἰς τὸ νὰ ἀρνηθῇς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἢ εἰς τὸ νὰ διαπράξῃς ἔγκλημά τι ἢ πρᾶξιν οἱανδήποτε ἀντιστρατευομένην εἰς τὸ πανάγιον τοῦ Θεοῦ θέλημα, τότε οὐδόλως εἶσαι ὑποχρεωμένος νὰ ὑπακούσῃς αὐτοῖς. Τοὐναντίον μάλιστα ὀφείλεις νὰ ἀντιτάξῃς ἄρνησιν καὶ νὰ εἴπῃς πρὸς αὐτοὺς τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους καὶ οἱ Ἀπόστολοι εἶπον πρὸς τὸ συνέδριον: «*πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις*».

Λοιπὸν τοὺς γονεῖς ἡμῶν οὐ μόνον νὰ σεβώμεθα καὶ ἀγαπῶμεν ὀφείλομεν, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑποτασσώμεθα καὶ ὑπακούωμεν αὐτοῖς, διότι οὕτως ἐντέλλεται ἡμῖν καὶ ὁ φυσικὸς καὶ ὁ γραπτὸς Νόμος. Ὀφείλομεν δὲ νὰ ὑπακούωμεν προθύμως καὶ χαίροντες ἄνευ μεμψιμοιριῶν καὶ γογγυσμῶν. Ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν αὐτοῖς καθ᾿ ὅλον ἡμῶν τὸν βίον, ἀλλὰ πρὸ πάντων κατὰ τὴν νεαρὰν ἡμῶν ἡλικίαν. Ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς γονεῖς ἡμῶν καὶ ὅταν ἀκόμη οὗτοι ἤθελον φέρεσθαι πρὸς ἡμᾶς σκληρῶς καὶ βαναύσως. Μόνον δ᾿ ὅταν ἤθελον προτρέψει ἡμᾶς εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς πίστεως ἢ τὴν καταπάτησιν τῶν θείων ἐντολῶν, ἀλλὰ τότε μόνον, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ παρακούσωμεν εἰς αὐτοὺς ὑπακούοντες καὶ ὑποτασσόμενοι μόνῳ τῷ Θεῷ, Οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων. Ἀμήν.